

Перерва Олександр Петрович, аспірант кафедри маркетингу,
Мехович Сергій Анатолійович, д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин,
Кобєлева Тетяна Олександрівна, д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин,
Савченко Ольга Ігорівна, канд. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин,
Крамської Дмитро Юрійович, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна)

МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті розглядається процес моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами на промислових підприємствах з метою формування конкурентних переваг. Аналізуються ключові аспекти системного підходу до стратегічних змін, включаючи аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, встановлення цілей, розробку моделей економічної ефективності та постійний моніторинг результатів. Особлива увага приділяється використанню фінансових і нефінансових показників для комплексної оцінки ефективності змін. Обґрунтовано, що моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами є важливим інструментом для досягнення довгострокового успіху та формування стійких конкурентних переваг промислових підприємств. Доведено, що моделювання економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами є важливим інструментом для досягнення та збереження конкурентних переваг підприємства. Використання фінансових та нефінансових показників дозволяє об'єктивно оцінити ефективність впроваджуваних змін та приймати обґрунтовані рішення. Успішне впровадження стратегічних змін сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства, задоволеності клієнтів та загальній конкурентоспроможності на ринку. Висновки статті містять рекомендації щодо розробки та впровадження системних підходів до управління стратегічними змінами, використання інноваційних технологій, врахування комплексних показників ефективності та підтримки гнучкості й адаптивності підприємств.

Ключові слова: стратегічні зміни, моделювання, економічна ефективність, конкурентні переваги, інновації, фактори, конкурентоспроможність

Pererva Oleksandr, graduate student of the Department of Marketing,
Mekhovich Serhiy, doctor of economics. of Sciences, professor, professor of the Department of Business Economics and International Economic Relations,
Kobeleva Tetyana, doctor of Economics. of Sciences, professor, professor of the Department of Business Economics and International Economic Relations,
Savchenko Olga, candidate economy of Sciences, associate professor, professor of the Department of Business Economics and International Economic Relations,
Kramskoi Dmytro, candidate economy of Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Economics and International Economic Relations

**MODELING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF THE PROCESS OF
MANAGING STRATEGIC CHANGES FOR THE FORMATION OF
COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE ENTERPRISE**

Abstract. The article discusses the process of modeling the economic efficiency of management of strategic changes at industrial enterprises in order to form competitive advantages. The key aspects of the system approach to strategic change are analyzed, including the analysis of the internal and external environment, goal setting, development of models of economic efficiency and continuous monitoring of results. Particular attention is paid to the use of financial and non-financial indicators for comprehensive evaluation of the effectiveness of changes. It is substantiated that modeling the economic efficiency of management of strategic changes is an important tool for achieving long-term success and formation of sustainable competitive advantages of industrial enterprises. It is proved that modeling the economic efficiency of the process of managing strategic changes is an important tool for achieving and maintaining the competitive advantages of enterprise. The use of financial and non-financial indicators allows you to objectively assess the effectiveness of the implemented changes and make informed decisions. Successful implementation of strategic changes contributes to improving the efficiency of the enterprise, customer satisfaction and overall competitiveness in the Market. The conclusions of the article contain recommendations for the development and implementation of systematic approaches to the management of strategic changes, the use of innovative technologies, taking into account complex performance indicators and maintaining the flexibility and adaptability of enterprises.

Keywords: strategic changes, modeling, economic efficiency, competitive advantages, innovations, factors, competitiveness

Постановка проблеми. В умовах швидкозмінного ринкового середовища та глобальної конкуренції підприємства змушені постійно адаптуватися до нових умов, щоб зберегти і покращити свої позиції на ринку. Одним із ключових аспектів цього процесу є ефективне управління стратегічними змінами, яке дозволяє підприємствам не лише виживати, але й процвітати, створюючи стійкі конкурентні переваги. Швидкі зміни в економіці, технологіях та споживчих вподобаннях вимагають від підприємств постійної адаптації. Управління стратегічними змінами дозволяє промисловим підприємствам вчасно реагувати на ці зміни, запроваджуючи нові підходи та інновації [1-28].

Для успішного функціонування на ринку підприємства повинні формувати конкурентні переваги, які забезпечують їм стійке положення серед конкурентів. Стратегічні зміни допомагають виявити та використати унікальні можливості для підвищення конкурентоспроможності [3, 7, 17]. Ефективність управління стратегічними змінами безпосередньо впливає на економічні результати

підприємства. Моделювання економічної ефективності дозволяє оцінити витрати та вигоди від впровадження змін, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. У сучасній економіці інновації стають основним двигуном розвитку. Управління стратегічними змінами сприяє впровадженню інновацій, що забезпечує підприємствам можливість зайняти лідерські позиції на ринку [1, 12, 25]. Ефективне управління стратегічними змінами дозволяє покращити внутрішні бізнес-процеси, знижуючи витрати та підвищуючи продуктивність. Це сприяє більш раціональному використанню ресурсів і забезпечує підприємству можливість швидко адаптуватися до змін.

Актуальність дослідження моделювання економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами обумовлена необхідністю постійної адаптації підприємств до нових ринкових умов, формування стійких конкурентних переваг та підвищення економічної ефективності діяльності. Результати дослідження можуть стати основою для розробки стратегій розвитку підприємств, спрямованих на досягнення довгострокового успіху в умовах високої конкуренції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні задачі теорії і практики ефективного управління стратегічними змінами на промислових підприємствах з метою забезпечення необхідного рівня їх конкурентоспроможності представлені у численних наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, до яких слід віднести Л.Л.Товажнянського [1], П.Г.Перерву [2, 12, 23, 24], Л.В.Шаульську [5, 6, 7], М.В.Маслак [8], Д.Коціскі [9, 11], Н.П.Ткачову [10], М.Ю.Глізнуцу [13], Кравчук А.В., [14], С.А.Мехович [15], Л.С.Марчук [16], С.Нагі [18, 25], В.В.Ларченко [26] та ін., які в переважній Більшості, орієнтовані на проблеми стратегічного управління економічним потенціалом і матеріальними витратами промислових підприємств, рівень їх конкурентоспроможності та обґрунтування стратегій розвитку і таке ін. Разом з тим, в недостатній мірі дослідженими остаються питання формування перспективної програми дій промислового підприємства з напрямку формування об'єктивних передумов економічного зростання та набуття конкурентних переваг

поточного та перспективного бізнесу в умовах швидкоплинних змін ринкової кон'юнктури, стану товарного ринку та рівня конкуренції. Виходячи з цих посилок, доречним є подальший розвиток та удосконалення теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо ефективного управління стратегічними змінами на промислових підприємствах з метою забезпечення необхідного рівня їх конкурентоспроможності з орієнтацією на досягнення бажаного її стану з урахуванням швидкоплинних стратегічних змін в бізнес-середовищі та наявних потреб стейкхолдерів підприємства.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка методів та моделей оцінки економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами для формування конкурентних переваг підприємства. Основні завдання дослідження включають: аналіз теоретичних основ і практичних підходів до управління стратегічними змінами; розробку моделей економічної ефективності управління стратегічними змінами; оцінка впливу стратегічних змін на конкурентні переваги підприємства; визначення ключових факторів, що впливають на успішність стратегічних змін; розробку рекомендацій для підприємств щодо ефективного управління стратегічними змінами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління стратегічними змінами є критично важливим для підприємств, які прагнуть досягти та зберегти конкурентні переваги в умовах динамічного ринкового середовища. Ефективне моделювання економічної ефективності цього процесу дозволяє підприємствам планувати, оцінювати та оптимізувати свої стратегії змін.

Моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами на промисловому підприємстві включає в себе оцінку фінансових та нефінансових показників, що відображають результати впровадження стратегічних змін (рис.1).

Стратегічні зміни - це суттєві зміни у напрямках діяльності підприємства, що стосуються його місії, цілей, структури, технологій та продуктів[15]. На промисловому підприємстві вони включають в себе наступні положення:

-перехід на нові моделі ведення бізнесу для підвищення ефективності та зниження витрат;

- впровадження нових технологій для автоматизації та оптимізації процесів;
- реорганізацію структури підприємства для підвищення гнучкості та ефективності;
- вихід на нові ринки або сегменти для розширення клієнтської бази (розширення ринку або диверсифікація продукції).

Моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами на промисловому підприємстві включає кілька ключових етапів, кожен з яких є важливим для досягнення оптимальних результатів. В табл.1 наведено детальний опис цього процесу.

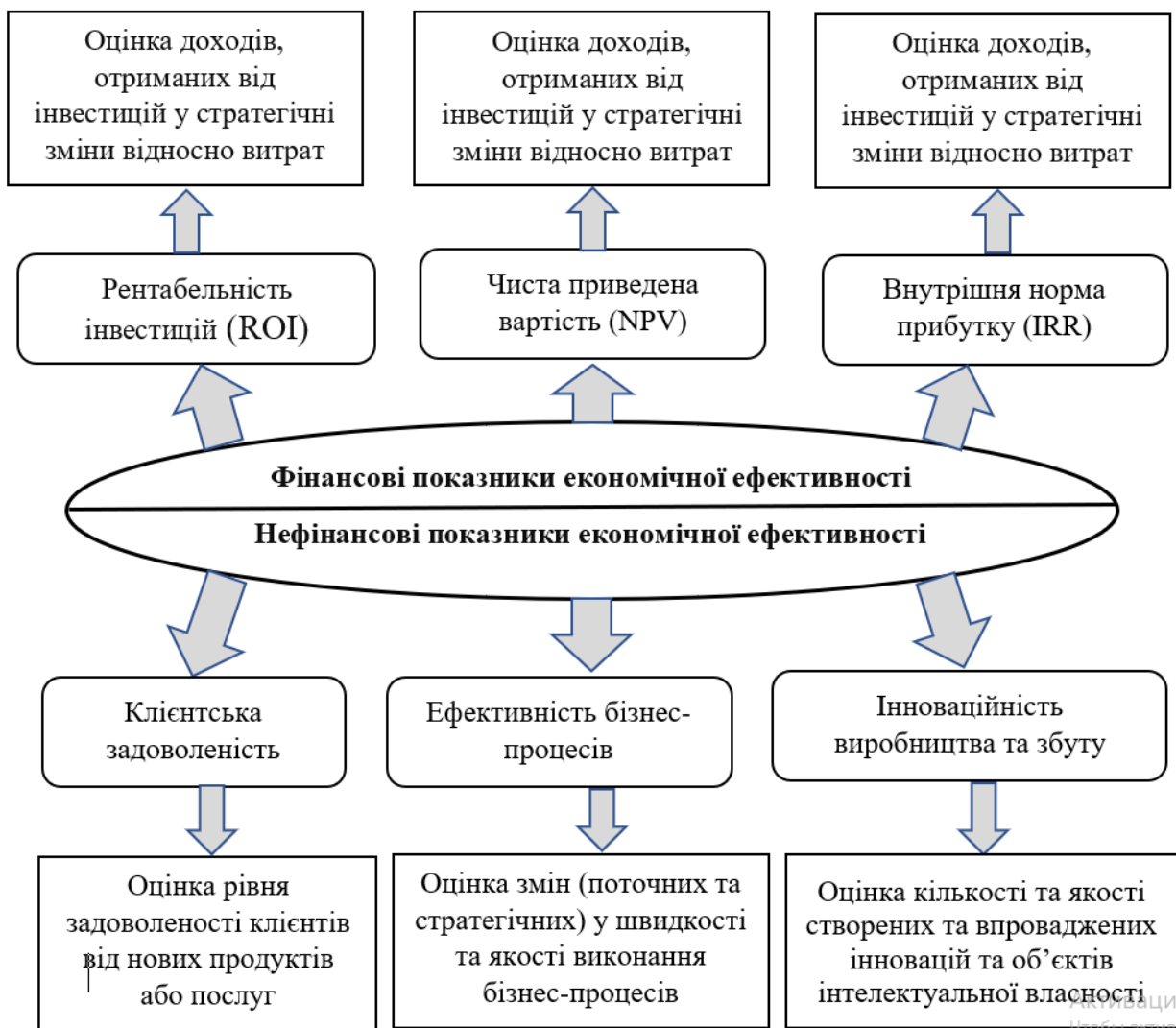

Рисунок 1 - Показники економічної ефективності управління стратегічними змінами на промисловому підприємстві

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 1 – Процес моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами на промисловому підприємстві

Елемент процесу	Економічна характеристика елементу процесу
Аналіз внутрішнього середовища	Оцінка поточного стану підприємства: аналіз фінансової звітності, виробничих потужностей, рівня технологій та інновацій, кадрового потенціалу.
	Ідентифікація сильних і слабких сторін: визначення внутрішніх факторів, що можуть сприяти або перешкоджати впровадженню змін.
Аналіз зовнішнього середовища	Аналіз ринкових тенденцій: дослідження ринкових умов, конкуренції, змін у споживчій поведінці.
	Ідентифікація можливостей і загроз: визначення зовнішніх факторів, що можуть впливати на ефективність стратегічних змін.
Встановлення цілей стратегічних змін	Формулювання місії та бачення: визначення довгострокових цілей та напрямків розвитку підприємства.
	Постановка конкретних цілей: визначення досяжних та вимірюваних цілей, таких як підвищення продуктивності, зниження витрат, розширення ринку.
Розробка моделі економічної ефективності	Вибір методології моделювання:
	Методи прогнозування: використання різних методів прогнозування для оцінки майбутніх фінансових та нефінансових показників (наприклад, SWOT-аналіз, PEST-аналіз).
	Інструменти моделювання: вибір відповідних інструментів, таких як BPMN (Business Process Model and Notation), для візуалізації та аналізу процесів.
Збір даних	Збір фінансових даних: дані про витрати, доходи, рентабельність інвестицій (ROI), чисту приведену вартість (NPV) та внутрішню норму прибутку (IRR).
	Збір нефінансових даних: дані про ефективність процесів, рівень задоволеності клієнтів, інноваційність та інші показники.
Створення моделі	Визначення ключових змінних: визначення основних факторів, що впливають на результати моделі.
	Побудова сценаріїв: створення різних сценаріїв для оцінки потенційного впливу змін.
Розрахунок (аналітичне оцінювання) фінансових показників моделі	Рентабельність інвестицій (ROI): оцінка доходів, отриманих від інвестицій у стратегічні зміни відносно витрат.
	Чиста приведена вартість (NPV): оцінка вартості майбутніх грошових потоків, приведених до поточної вартості.
	Внутрішня норма прибутку (IRR): визначення дисконтної ставки, при якій NPV дорівнює нулю.
Оцінювання нефінансових показників моделі	Ефективність процесів: вцінка змін у швидкості та якості виконання бізнес-процесів.
	Клієнтська задоволеність: вцінка рівня задоволеності клієнтів від нових продуктів або послуг.
	Інноваційність: оцінка кількості та якості впроваджених інновацій.
Аналіз чутливості змінних (факторів)	Оцінка впливу змінних: аналіз впливу змін різних факторів на результати моделі.
	Визначення ключових факторів успіху: ідентифікація факторів, що мають найбільший вплив на ефективність змін.
Порівняння альтернатив	Аналіз альтернативних сценаріїв: порівняння різних варіантів стратегічних змін для вибору оптимального рішення.
Впровадження стратегічних змін	Розробка детального плану: визначення етапів, ресурсів та відповідальних осіб для впровадження змін.
	Комунікація: інформування всіх зацікавлених сторін про цілі та етапи впровадження змін
Реалізація	Впровадження змін: реалізація обраної стратегії змін згідно з планом.
	Моніторинг виконання: постійний контроль за виконанням завдань та досягненням поставлених цілей.
Оцінка результатів	Оцінка ефективності: аналіз результатів впроваджених змін за допомогою встановлених фінансових та нефінансових показників.
	Корекція стратегії: внесення необхідних коректив у стратегію на основі результатів моніторингу.
Формування конкурентних переваг	Інноваційні продукти та послуги: впровадження нових технологій та продуктів, що відповідають потребам ринку.
	Оптимізовані процеси: зниження витрат та підвищення ефективності внутрішніх процесів.
	Задоволені клієнти: підвищення рівня задоволеності клієнтів через якість та інноваційність продуктів.
	Адаптивність: здатність швидко реагувати на зміни ринкового середовища та потреби клієнтів.

Джерело: розроблено авторами.

Моделювання економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами є критичним для формування конкурентних переваг промислових підприємств. Процес моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами на промисловому підприємстві є комплексним та багатоетапним. Він включає аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, встановлення цілей, розробку та оцінку моделі економічної ефективності, а також впровадження та моніторинг змін. Ефективне управління цим процесом дозволяє підприємствам досягати конкурентних переваг, підвищувати продуктивність та забезпечувати стійкий розвиток у динамічному ринковому середовищі.

Висновки з проведеного дослідження.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Ефективне управління стратегічними змінами вимагає системного підходу, що включає аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, встановлення чітких цілей, розробку детальних моделей економічної ефективності та постійний моніторинг результатів. Такий підхід дозволяє підприємству адаптуватися до змін ринку та використовувати нові можливості для розвитку.

2. Оцінка економічної ефективності стратегічних змін повинна враховувати як фінансові, так і нефінансові показники. Фінансові показники, такі як ROI, NPV та IRR, допомагають оцінити прямий економічний вплив змін.

Нефінансові показники, такі як задоволеність клієнтів, ефективність процесів та рівень інноваційності, дозволяють оцінити довгостроковий вплив на конкурентні позиції підприємства.

3. Впровадження інноваційних технологій, таких як Big Data, штучний інтелект (AI), Інтернет речей (IoT) та блокчейн, значно підвищує ефективність управління стратегічними змінами. Вони дозволяють автоматизувати рутинні процеси, покращити якість аналізу даних та забезпечити високу прозорість та безпеку бізнес-процесів.

4. Процесний підхід до управління стратегічними змінами забезпечує інтеграцію всіх бізнес-процесів підприємства, що дозволяє ефективно планувати, впроваджувати та оцінювати зміни. Використання методологій BPM (Business

Process Management) та стандартів, таких як BPMN, сприяє структурованому підходу до моделювання та оптимізації процесів.

5. Підприємства, що активно впроваджують стратегічні зміни, повинні бути готовими до швидкої адаптації та гнучкості. Це включає постійний моніторинг ринкових умов, швидке реагування на зміни та готовність до коригування стратегії на основі отриманих результатів.

6. Діджиталізація бізнес-процесів сприяє підвищенню продуктивності та ефективності підприємств. Вона дозволяє автоматизувати рутинні операції, зменшувати кількість помилок, прискорювати процеси та забезпечувати високий рівень обслуговування клієнтів. Крім того, діджиталізація сприяє створенню нових бізнес-моделей та розширенню ринків.

Для успішного моделювання економічної ефективності управління стратегічними змінами промисловим підприємствам рекомендується:

-розробляти та впроваджувати системні підходи до управління змінами:

використовувати інтегровані методології та інструменти для планування, аналізу, впровадження та моніторингу змін;

-використовувати інноваційні технології: інвестувати в новітні технології для автоматизації процесів, покращення якості даних та підвищення загальної ефективності;

-враховувати фінансові та нефінансові показники: оцінювати ефективність змін на основі комплексного підходу, що включає фінансові та нефінансові показники;

-підтримувати гнучкість та адаптивність: готуватися до швидких змін та постійного вдосконалення стратегій на основі ринкових умов та внутрішнього аналізу.

Моделювання економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами є важливим інструментом для досягнення та збереження конкурентних переваг підприємства. Використання фінансових та нефінансових показників дозволяє об'єктивно оцінити ефективність впроваджуваних змін та приймати обґрунтовані рішення. Успішне впровадження стратегічних змін сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства, задоволеності клієнтів та загальній конкурентоспроможності на ринку.

Список використаних джерел:

1. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства : монографія / В.Л.Товажнянський [та ін.]; ред.: П.Г.Перерва, Л.Л.Товажнянський. Харків: Віровець А.П. "Апостроф", 2012. 705 с.
2. Економіка, менеджмент, маркетинг туризму та гостинності: навч. посібник [Електронний ресурс] / П.Г.Перерва [та ін.]; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Електрон. текст. дані. Харків, 2020. 893 с. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47906>
3. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник / П.Г.Перерва [та ін.]; ред.: П.Г.Перерва, В.І.Борзенко, Т.О.Кобелева; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Планета-Прінт, 2019. 1002 с.
4. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
5. Шаульська Л.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток підприємства // *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. Харків: 3 (181). 2023. С. 14-23. doi: 10.20998/2313-8890.2023.03.02. URL: <http://eee.khpi.edu.ua/>
6. Перерва П.Г., Ткачова Н.П., Шаульська Л.В. Рефлексивне управління підприємствами в умовах діджиталізації бізнес-процесів в промисловій та аграрній сферах // *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. Харків: 1 (191). 2024. С. 87-101. doi: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.01.06>. URL: <http://eee.khpi.edu.ua/article/view/305258>
7. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities // *Економічний журнал Одеського політехн. університету*. 2023. № 1(23). С. 43-50. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2023/No1/43.pdf>.
8. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // *MIND Journal*. №5. 10 p. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39437>
9. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobieliava T.O. Compliance risk in the enterprise // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард-2017": тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Харків : НТУ "ХПІ", 2017. С. 54-57.
10. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес та ефективність виробництва*. Харків : НТУ "ХПІ". 2015. № 60 (1169). С. 50-54.
11. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva, Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
12. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // *НТУ «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр.* Харків : НТУ «ХПІ», 2016. № 28 (1200). С. 26-30.
13. Глізнуца М.Ю., Перерва П.Г. Бенчмаркінг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 11-19.
14. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр.* Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 15 (1291). С. 137-143.
15. Мехович С.А. Регіони України: стратегія і політика розвитку. Монографія. / С.А.Мехович; Харків: Тов «Планета-прінт», 2016. - 436 с., прил. 6.
16. Марчук Л.С., Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр.* Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 15 (1291). С. 53-63.
17. Перерва П.Г. Практический маркетинг.- Выпуск 2. Маркетинг на промышленном предприятии.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991. 80 с.
18. Nagy S. Formation of an innovative model of the Hungarian business economy [Electronic resource] / S. Nagy, P. G. Pererva // *Marketing of innovations. Innovations in marketing : materials of the Intern. Sci. Internet Conf., December 2021. Electronic text data*. Bielsko-Biala, 2021. P. 51-54.

URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55361>.

19. Перерва П.Г. Практический маркетинг.- Выпуск 6. Управление сбытом промышленной продукции в системе маркетинга.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 93 с

20. Перерва П. Г., Романчик Т. В. Механізм управління рівнем конкурентоспроможності продукції підприємства // *Маркетинг і менеджмент інновацій*.- С. 230-235

21. Косенко А.П. Экономическая оценка инновационного потенциала / А. П.Косенко, Д. Коциски, О. И. Маслак, П. Г. Перерва, Д. Сакай. Монография / Под ред. проф. Перервы П.Г. и проф. Д.Коциски. Харьков-Мишкольц : НТУ „ХПИ”, Мишкольц.техн.ун-т, 2008. 170 с.

22. Косенко А. В., Кобелева, Т. О., Маслак М. В., Перерва П. Г. Системний підхід до дослідження цінкових, маркетингових, інвестиційних та інноваційних характеристик трансферу технологій промислової продукції // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПИ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПИ", 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.*

23. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // *Вісник НТУ «ХПИ» (економічні науки) : зб. наук. пр. Х.: НТУ „ХПИ”. 2018. № 37(1313). С. 27-32 .*

24. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // *Вісник НТУ «ХПИ» (економічні науки) . : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПИ», 2016. № 28 (1200). С. 70-74.*

25. Nagy S., Pererva P., Maslak M. (2018) Organization of Marketing activities on the Intrapreneurship // *MIND JOURNAL // Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna. № 5.*

26. Ларченко В.В., Черепанова В.О., Подрез О.І., Перерва П.Г. Бізнес-комунікації як фактор ефективності міжнародного консалтингу [Електронний ресурс] // Інноваційна модернізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів : матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 27-28 листопада 2023 р. / орг. ком.: О. І. Маслак [та ін.]; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського [та ін.]. Електрон. текст. дані. Кременчук : КрНУ, 2023. С. 739-743. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/72859>

27. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Кон'юнктура міжнародного ринку як економічна категорія маркетингової політики підприємства // *Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія; ред. І.М.Посохов [та ін.] ; Харк. політехн. ін-т, нац. техн. ун-т. Харків : НТУ "ХПИ", 2016. Розд. 4.1. С. 218-237. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/30772>*

28. Шостак Я.М., Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Сучасні характеристики міжнародного трансферу технологій транснаціональними корпораціями [Електронний ресурс] // *Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри : матеріали 10-ї Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності, 30 вересня 2022 р. / ред. кол.: О.П.Орлюк; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Електрон. текст. дані. Київ, 2022. С. 396-400. URL: https://drive.google.com/file/d/10xwRhkiSps3CHKtv-WHocYN5gkE_kJLM/view*

References:

1. Antykryzovyy mekhanizm staloho rozvytku pidpryyemstva : monohrafiya [Anti-crisis mechanism of sustainable development of the enterprise: monograph] / V.L.Tovazhnyanskyu [ta in.]; red.: P.H.Pererva, L.L.Tovazhnyans'kyu. Kharkiv : Virovets A.P. "Apostrof", 2012. 705 s.

2. Ekonomika, menedzhment, marketynh turyzmu ta hostynnosti: navch. posibnyk [Economics, management, marketing of tourism and hospitality: education. manual] / P.H.Pererva [ta in.]; Nats. tekhn. un-t "Kharkiv. politekhn. in-t". Elektron. tekst. dani. Kharkiv, 2020. 893 s. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47906>

3. Intelektualna vlasnist: mahisters'kyu kurs: pidruchnyk [Intellectual property: master's course: textbook] / P.H.Pererva [ta in.]; red.: P.H.Pererva, V.I.Borzenko, T.O.Kobyelyeva ; Nats. tekhn. un-t «Kharkiv. politekhn. in-t». Kharkiv : Planeta-Print, 2019. 1002 s.

4. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
5. Shaulska L.V., Pererva P.G., Kobyelyeva T.O. Doslidzhennya vplyvu pidpryyemnytskykh ryzykiv na stalyy rozvytok pidpryyemstva [Study of the influence of entrepreneurial risks on the sustainable development of the enterprise] // *Enerhozberezhennya. Enerhetyka. Enerhoaudyt*. Kharkiv: 3 (181). 2023. S. 14-23. doi: 10.20998/2313-8890.2023.03.02. URL: <http://eee.khpi.edu.ua/>
6. Pererva P.G., Tkachova N.P., Shaulska L.V. Refleksyvne upravlinnya pidpryyemstvamy v umovakh didzhitalizatsiyi biznes-protsesiv v promysloviy ta ahraryi sferakh [Reflexive management of enterprises in the conditions of digitalization of business processes in industrial and agricultural spheres] // *Enerhozberezhennya. Enerhetyka. Enerhoaudyt*. Kharkiv: 1 (191). 2024. S. 87-101. doi: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.01.06>. URL: <http://eee.khpi.edu.ua/article/view/305258>
7. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities // *Ekonomichnyy zhurnal Odeskoho politekhn. Universytetu*. 2023. № 1(23). C. 43-50. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No1/43.pdf>.
8. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // *MIND Journal*. №5. 10 p. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39437>
9. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobieliava T.O. Compliance risk in the enterprise // *Strategiyi innovacijnogo rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy, perspektyvy, efektyvnist "Forvard 2017": tr. 8-yi Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. stud. ta molodyx vchenyx, 27 grudnya 2017*. Kharkiv : NTU "KhPI", 2017. P. 54-57.
10. Pererva P.G., Kobyelyeva T.O., Tkachova N.P. Zbalansovana systema pokaznykiv v innovatsiynoinvestytsiyniy politytsi promyslovoho pidpryyemstva [Increasing the competitiveness of machine-building enterprises on the basis of synergistic benchmarking] // *Visnyk Nats. tekhn. un-tu "KHPI" : zb. nauk. pr. Temat. vyp. : Tekhnichnyy prohres ta efektyvnist vyrobnyctva*. Kharkiv : NTU "KHPI". 2015. No 60 (1169). S. 50-54. 52 s.
11. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) *Technology transfer / Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI»*. 668 p.
12. Kobyelyeva T.O., Pererva P.G. Upravlinnya marketynhom innovatsiynoyi produktsiyi na zasadakh zhyttyevoho tsykladu tovaru [Management of marketing of innovative products on the basis of the product life cycle] // *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]. Kharkiv. : NTU «KhPI», 2016. no 28 (1200). pp. 26-30.
13. Gliznutsa M.Yu., Pererva P.G., Benchmarkinh yak metod otsinyuvannya intelektualnoho potentsialu rehioniv [Benchmarking as a method of assessing the intellectual potential of the regions] // *Marketynh i menedzhment innovatsiy* [Marketing and innovation management]. 2015. no 4. pp. 11-19.
14. Kravchuk A.V., Pererva P.G. Efektyvnist yak ekonomichna katehoriya [Efficiency as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]. Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. no 15 (1291). pp. 137-143.
15. Mekhovych S.A. Rehiony Ukrainy: stratehiia i polityka rozvytku. Monohrafiia. / S.A.Mekhovych; Kharkiv: Tov «Planeta-prynt», 2016. - 436 s., pryl. 6.
16. Marchuk L.S., Pererva P.G. Intelektualnyy potentsial yak ekonomichna katehoriya [Intellectual potential as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* [Bulletin of NTU "KhPI" (economic sciences) : Coll. of science Ave], Kharkiv : NTU "KhPI" 2018. 15 (1291). pp. 53-63.
17. Pererva P.G. *Praktycheskyy marketynh [Practical Marketing].- Issue 2. Marketing at an industrial enterprise.- M. : NGO "Advertising, Information, Marketing", 1991.- 80 p.*
18. Nagy S., Pererva P.G. Formation of an innovative model of the Hungarian business economy [Electronic resource] // *Marketing of innovations. Innovations in marketing : materials of the Intern.*

Sci. Internet Conf., December 2021. – Electronic text data. Bielsko-Biala, 2021. P. 51-54. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55361>.

19. Pererva P.G. *Praktycheskyy marketynh [Practical Marketing]*.- Issue 6. Management of sales of industrial products in the marketing system.-M.:*NGO"Advertising, information, marketing"*,1991-93 p.

20. Pererva P. G., Romanchyk T. V. Mekhanizm upravlinnya rivnem konkurentospromozhnosti produktsiyi pidpryyemstva [The mechanism of managing the level of competitiveness of enterprise products] // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.*- S. 230-235/

21. Kosenko A. P. Ekonomicheskaya otsenka innovatsionnogo potentsiala [Economic assessment of innovation potential] / A. P. Kosenko, D. Kotsiski, O. I. Maslak, P. G. Pererva, D. Sakay.- Monografiya / Pod red. prof. Perervyi P.G. i prof. D.Kotsiski – Harkov-Mishkolts : NTU „HPI”, Mishkolts.tehn.un-t, 2008. – 170 s.

22. Kosenko A. V., Kobyelyeva T. O., Maslak M. V., Pererva P. G. Systemnyy pidkhid do doslidzhennya tsinovykh, marketynhovykh, investytsiynykh ta innovatsiynykh kharakterystyk. transferu tekhnolohiy promyslovoi produktsiyi [System approach to the study of price, marketinginvestment and innovation characteristics.

23. Pererva P.G. Informatsiyna diyalnist pidpryyemstva: upravlinska, tsinova ta marketynhova skladovi [Information activity of the enterprise: management, price and marketing components] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* [Bulletin of NTU "KhPI" (economic sciences). : Coll. of science Ave], Kharkiv : NTU „KhPI”. 2018. no 37(1313). pp. 27-32.

24. Pererva P.G., Kobyelyeva T.O. Yakist innovatsiynoyi produktsiyi yak skladova marketynhovoyi polityky ta konkurentospromozhnosti pidpryyemstva [Quality of innovative products as a component of marketing policy and competitiveness of the enterprise] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky).* : zb. nauk. pr. [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave] – Kharkiv: NTU «KhPI», 2016. no. 28 (1200). pp. 70-74.

25. Nagy S., Pererva P., Maslak M. (2018) Organization of Marketing activities on the Intrapreneurship // *MIND JOURNAL* // *Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna* no 5.

26. Larchenko V. V., Cherepanova V. O., Podrez O. I., Pererva P. G. Biznes-komunikatsiyi yak faktor efektyvnosti mizhnarodnoho konsaltnhu [Business communications as a factor in the effectiveness of international consulting] [Elektronnyy resurs] // *Innovatsiyna modernizatsiya ekonomiky Ukrayiny v umovakh yevrointehratsiynykh protsesiv : materialy 8-yi Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., 27-28 lystopada 2023 r. / orh. kom.: O. I. Maslak [ta in.]; Kremenchuts. nats. un-t im. M. Ostrohradskoho [ta in.]. Elektron. tekst. dani. Kremenchuk : KrNU, 2023. S. 739-743. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/72859>*

27. Kobyelyeva T. O., Pererva P. G. Konyunktura mizhnarodnoho rynku yak ekonomichna katehoriya marketynhovoyi polityky pidpryyemstva [The situation of the international market as an economic category of the company's marketing policy] // *Suchasni tendentsiyi mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn. Ekonomichna intehratsiya Ukrayiny u svitove hospodarstvo: kol. monografiya; red. I.M.Posokhov [ta in.]; Kharkivskyy politekhnichnyy in-t, nats. tekhn. un-t. Kharkiv: NTU "KHPI", 2016. Rozd. 4.1. S. 218-237. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/30772>*

28. Shostak Ya.M., Kobyelyeva T.O., Pererva P.G. Suchasni kharakterystyky mizhnarodnoho transferu tekhnolohiy transnatsionalnymy korporatsyyamy [Modern characteristics of the international transfer of technologies by transnational corporations] [Elektronnyy resurs] // *Zakonodavstvo Ukrayiny u sferi intelektualnoyi vlasnosti ta yoho pravozastosuvannya: natsionalni, yevropeyski ta mizhnarodni vymiry: materialy 10-yi Vseukr. nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh ta studentiv z problem intelektualnoyi vlasnosti, 30 veresnya 2022 r. / red. kol.: O. P. Orlyuk; Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. Elektron. tekst. dani. Kyiv, 2022. S. 396-400. URL: https://drive.google.com/file/d/10xwRhkiSps3CHKtv-WHocYN5gkE_kJLM/view*

Надійшла до редакції 10.04. 2024 р.